

Dipartimento di Italianistica
Facoltà di filologia e arti
Università di Kragujevac
(Serbia)

Associazione degli
italianisti nei Balcani

Dipartimento di Italianistica
Facoltà di filologia
Università di Banja Luka (RS/BiH)

LA FICTIO SUL PALCOSCENICO DELLA STORIA

FIKCIJA NA POZORNICI ISTORIJE

VIII Convegno internazionale AIBA, Kragujevac 25-26 novembre 2016

VIII Međunarodni kongres AIBA-e, Kragujevac, 25. i 26. novembar 2016.

Call for paper

Pozivno pismo

Godine 2016. navršava se pet vekova od prvog izdanja viteškog epa *Besni Orlando* Ludovika Ariosta. Spoj istorije i fikcije u vrtlogu preplitanja velikih tema i malih ljudskih, ličnih i emotivnih situacija prikazanih uz nezaobilaznu primesu fantastičnog zaokuplja pažnju i poziva iznova i iznova na diskusiju i nova istraživanja. Godine 2017. navršice se 190 leta od prvog izdanja istorijskog romana *Verenici* Alesandra Manconija. U ovom remek delu XIX veka nema dimenzije fantastičnog, ali istorijska pozadina na kojoj se odvijaju životne priče protagonista vraća nas na temu fikcije na pozornici istorije i ispitivanja novih mogućnosti za dalja istraživanja. No, kako ne bismo ostali u okvirima istorijskog romana i epa koji neizostavno podrazumevaju kontakt istorije i fikcije, nudimo i nekoliko drugih predloga i mogućih podtema iz oblasti jezika, pojedinačnih književnih žanrova poput putopisa, opštih književnih tema u koje je moguće uklopiti pojedinačna i specifična istraživanja i aspekata italijanske kulture poput muzike i kulinarstva. Sa željom za otvorenošću i podsticanjem kreativnog pristupa temi ovog kongresa, organizacioni odbor prihvataće i prijave radova koji se bave nekim drugim, ovde navedenim podtemama u okvirima ispitivanja odnosa istorije i fikcije u oblasti jezika, književnost ili kulture.

Podteme:

1. Godine 1967. nikada dovoljno prežaljeni Đorđo Manganelli u svom eseju „Književnost kao laž“ piše:

Onaj ko rukuje književnim predmetima uvučen je u jezičku provokaciju. Upleten, natopljen, uronjen u splet verbalnih orbita, pobuđen signalima, formulama, invokacijama, čistim nestrpljivim zvucima neke kolokacije, zaslepljen i opečen munjevitim, lutajućim putanjama reči, voajer i vođa ceremonije, on se poziva da posvedoči o jeziku koji mu sleduje, koji ga je odabrao, jedinom jeziku na kom mu je postojanje podnošljivo;

Posvedočiti kome? O čemu? O istoriji? Moguće, vrlo je verovatno, o opštoj istoriji i ličnoj istoriji, koja je, kako nas uči Tolstoj, pokretač opšte. Pred istorijom, odnosno pred dvema istorijama, jezik postaje artefakt veština, vetrenjača u neprestanom pokretu, istovremeno i *fictio* i *realia*. Verujem da ova misao može biti polazna tačka za one koji žele da ispitaju ulogu jezika, kao artefakta, na sceni istorije (istorija). Kako se razvijao evoluirajući i/ili nazadujući, na koji način je korišćen, čuvan i rasipan u sudaru sa istorijom koja je poprimila neverovatno brz i (možda i previše) nestalan ritam. Da li jezik još uvek predstavlja provokaciju ili se prilagodio, povlačeći se ka sigurnijim obalama, zaštićenim zdravim razumom?

2. Putovanje kao susret ličnog i istorijski poznatog

Kada se na put kreće iz objektivnog i jasnog razloga, povratak biva obeležen nizom pitanja pokrenutih iskustvom novih društvenih, kulturnih i istorijskih ambijenata. Objektivni razlog postaje onda prošaran intimnim, za druge nepostojećim istinama, a prenošenje saznanja zapravo je prilika za maskiranu ispovest. Posle autobiografije, putopis je najpogodniji prostor za lične legende i definiciju sopstvene uloge u istoriji čovečanstva i civilizacije. Tako je putovanje kroz prostor i/ili kroz vreme više duhovno nego fizičko izmeštanje i u toj oslobođenosti poetike dostižu punu formu. Opterećivanje objektivnog onim ličnim i nevidljivim predstavlja razigrano, misteriozno i pomalo stidljivo razotkrivanje pisca-putnika pred svojim sagovornicima i jedino dijalog sa autorom omogućava čitaocu i kritičaru da kroz opšte istorijske činjenice razume ličnu istoriju skrivenu u formi fikcije.

3. Istoriografska metafikcija

U okviru ove teme biće proučavani sledeći aspekti: upotreba istorijskih perspektiva u principima kreiranja fikcije, u mogućnostima traganja za istorijskom istinom u književnom delu; 2. pitanja razotkrivanja falsifikovanja istorijskih činjenica; 3. odnosi verovatnog, istinitog i čudesnog u istoriji i fikciji, 4. odnosi zaborava i sećanja, 5. pitanja konstrukcije, rekonstrukcije i dekonstrukcije istorije; 6. odnosi intertekstualnosti, istorije i fikcije; 7. odnosi fiktivnih i istorijskih likova.

Ovi aspekti će biti analizirani u cilju rasvetljavanja intertekstualnosti istorije i fikcije u svetskoj književnosti 20. i 21. veka.

4. (Ne)moguća Istorija. Činjenica i fikcija u italijanskim operskim libretima

Istorijski element, koji ne samo što je novi i uvek raznoliki izvor muzičke inspiracije, mora biti suštinska osnova svakog pokušaja dramskog rekonstituisanja; naravno, ako se muzička drama

mora uskladiti sa kretanjem civilizacija, ako mora pratiti i otvoriti im puteve i obavljati društvenu funkciju, ona pre svega mora da odražava one istorijske epohe koje želi opisati, kada u njima traži svoje likove.

Ovim rečima Đuzepe Macini u eseju *Filozofija muzike* (1836) poziva kompozitore i libretiste da se posluže Istorijom kako bi ispričali svoje melodrame i postavili ih na scenu. Pa ipak, istorijski događaji i ličnosti predstavljeni su i transfigurisani na operskoj sceni u muzici, jednom od žanrova koji je najotvorenije fiktivan još od svog praskozorja, od romanesknog i etički dvosmislenog carskog Rima u *Krunisanju Popeje* (Buzenelo) do antičke Istorije korišćene kao precizno sredstvo kulturne politike kod Metastazija, od pátosa svojstvenog periodu italijanskog Risordimenta, koji se vezuje za buržujski etos u Verdijeve melodramama, do zavođenja stvarnosti u verističkoj operi, od novog dekadentnog čitanja renesanse u prvoj polovini 20. veka do preplitanja muzike i ideologije u savremenom dobu. Koja su to sredstva pomoću kojih muzički teatar priča Istoriju? Zašto se biraju istorijski subjekti? U kojoj meri sâm status fikcije svojstven muzičkoj operi utiče na verodostojnost subjekata? Šta se gubi a šta se dobija u prelazu iz stvarnosti u fikciju, iz činjenice u libreto? Da li je muzika zaista prikladna za predstavljanje Istorije? Ovo su samo neka od pitanja na koja bi moglo da dâ odgovor promišljanje o odnosu između Istorije i fikcije u muzičkom teatru, a na koje poziva ovaj naučni skup.

5. Inovativnost i fantazija u istoriji italijanske gastronomije

U nedelji italijanske kuhinje, koja se održava od 21. do 27. novembra, nezaobilazno je podsetiti se istorije italijanskog kulinarstva sa posebnim osvrtom na prethodne vekove i elemente ondašnje inovativnosti koji se danas graniče sa fikcijom, a nekada su predstavljali prihvatljive sastojke prosečne trpeze. Srednjovekovne navike, renesansni meniji i barokni obroci repertoar su recepata koji se temelje na fantaziji i majstorstvu i nezamislivi su u današnje vreme. Kroz istoriju fantazije italijanskog kulinarstva može se videti kako se formirao jedan od najvažnijih stubova kulture zemlje zvane *Bel Paese* i njenog imidža gastronomskog raja.

OPŠTE INFORMACIJE

Kongres će biti organizovan u dva dana; za izlaganje je predviđeno 20 minuta kako bi se ostavilo vreme neophodno za poželjnu diskusiju.

Zarad lakše organizacije, potrebno je popuniti prijavni obrazac i poslati ga do 15. septembra 2016. na kontakt adresu danijelajanjic.m@gmail.com

Učesnici će do 30. septembra 2016. biti obavešteni o prihvatanju teme. Predviđeno je objavljivanje zbornika radova sa kongresa. Radni jezici na kongresu su italijanski, bosanski-hrvatski-srpski i engleski.

Učesnicima je obezbeđena večera 25. novembra i posluž enje u vreme ručka 25. i 26. novembra. Troškove prenoćišta i prevoza učesnici sami snose. Učesnicima kongresa biće dostavljen spisak hotela.

Na kongresu mogu učestvovati jedino članovi Asocijacije italijanista Balkana (AIBA). Godišnja članarina (30 evra) uplaćuje se prilikom registracije učesnika. Upis novih članova vršiće se takođe prilikom registracije.

Organizacioni odbor:

Dragan Bošković (Kragujevac)

Danilo Capasso (Kragujevac)

Vincenzo Fiore (Kragujevac)

Danijela Janjić (Kragujevac)

Roberto Russi (Banja Luka)

Dušan Živković (Kragujevac)

Sekretari kongresa:

Maria Argentiero

Milena Jovović

Tijana Kukić

Aleksandra Šuvaković

Naučni odbor:

Stefano Adamo (Banja Luka)

Paolo Balboni (Venezia)

Dragan Bošković (Kragujevac)

Lorenzo Bartoli (Madrid)

Massimo Bonafin (Macerata)

Danilo Capasso (Banja Luka)

Cecilia Casini (San Paolo)

Mari D'Agostino (Palermo)

Vesna Deželjin (Zagabria)

Carlo Donà (Messina)

Željko Đurić (Belgrado)

Smaranda Elian (Bucarest)

Vincenzo Fiore (Kragujevac)

Danijela Janjić (Kragujevac)

Mariapia Lamberti (Città del Messico)

Alberto Manco (Napoli)

Nevin Özkan (Ankara)

Irena Prosenc (Lubiana)

Roberto Russi (Banja Luka)

Rita Scotti Jurić (Pola)

Raniero Speelman (Utrecht)

Lucia Strappini (Siena)

Giona Tuccini (Città del Capo)

Margherita Verdirame (Catania)

Julijana Vučo (Belgrado)

Dušan Živković (Kragujevac)